

HELSINGBORG
Vård- och omsorgsförvaltningen
Myndighetsenheten LSS

2022-12-30
Barnrättsberättelse för verksamhetsår 2022

Barnrättsberättelse för verksamhetsår 2022

Myndighetsenheten LSS

Författare
LSS-handläggare och barnrättsstrateger Erika Carlsson & Therese Larsson

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	3
1.1 Barnkonventionen och LSS.....	3
2. Myndighetsenheten LSS.....	4
2.1 Innebörden av barnrättsarbete inom myndighetsenheten LSS	5
3. Mål och aktiviteter	6
3.1 Checklista.....	7
3.2 Frastexter	7
3.3 Ny rubrik i verksamhetssystemet	7
3.4 Workshop med enheten	9
3.5 Integrering i utredningsmallar	9
4. Samverkan	11
4.1 Samverkansträffar.....	11
4.2 Intern samverkan inom enheten.....	11
4.3 Nätverksträffar.....	12
5. Kompetensförsörjning och juridisk vägledning.....	14
5.1 Konferenser och utbildningar	14
5.2 Extern handledning	14
6. Utvärdering och nulägesanalys	15
6.1 Kvalitetskontroll	15
6.2 Frågeformulär till kollegor.....	16
7. Blickar framåt.....	19
7.1 Identifierade behov.....	19
7.2 Utmaningar och förhoppningar.....	19
8. Kontaktuppgifter.....	22
Referenser	23
Bilaga 1.....	24
Bilaga 2.....	25

1. Bakgrund

FN:s konvention om barnets rättigheter, även kallad barnkonventionen, är ett rättsligt bindande dokument som innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Barnkonventionen antogs den 20 november 1989 av FN:s generalförsamling. Den svenska regeringen ratificerade konventionen 1990 utan några reservationer (prop. 1989/90:107). Sedan 1 januari 2020 gäller den som svensk lag. Det innebär att konventionen har fått en starkare juridisk ställning och har samma status som andra svenska lagar. Barnkonventionen gäller både som lag (genom inkorporering) i kombination med en transformeringsmetod som innebär att alla våra lagar ändras och anpassas till konventionens bestämmelser.

Barnkonventionens fyra grundprinciper

1.1 Barnkonventionen och LSS

Innan barnkonventionen blev lag var den ratificerad av Sverige och bland annat implementerad i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) på följande vis:

Vid åtgärder som rör ett barn ska barnets bästa särskilt beaktas. Enligt proposition gäller detta främst i utförandet av insatser. (6a § LSS)

När en insats rör ett barn ska barnet få relevant information och ges möjlighet att framföra sina åsikter. Barnets åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. (8 § andra stycket LSS)

Detta innebär att Sverige redan innan barnkonventionen blev lag arbetade med konventionens artiklar. Nu när konventionen är lag och har fått en starkare ställning behöver dock Vård- och omsorgsförvaltningen och myndighetsenheten LSS anpassa arbetet än mer för att uppfylla barnets rättigheter på en större skala.

Barn går emellertid inte att definiera som en homogen grupp, likväl som att personer med funktionsnedsättningar inte är att betrakta som en homogen grupp. Arbetet med barnrätt inom LSS blir därför mångfacetterat och det är av stor vikt att se rättighetsarbetet ur ett intersektionellt perspektiv, med andra ord att uppmärksamma hur olika diskrimineringsgrunder påverkar varandra (Jämställdhetsmyndigheten 2021). Det intersektionella perspektivet återfinns bland annat i det nationella målet för funktionshinderspolitiken (prop. 2016/17:188) där målet är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet beaktas.

2. Myndighetsenheten LSS

Myndighetsenheten LSS är en del av Vård- och omsorgsförvaltningens avdelning Myndigheten. Myndigheten arbetar utifrån uppdrag från Vård- och omsorgsnämnden och ansvarar för myndighetsutövning enligt socialtjänstlagen (SoL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och lag om bostadsanpassningsbidrag (BAB). Myndighetsenheten LSS består av 11 LSS-handläggare och en enhetschef. Handläggarna är uppdelade i ett team för barn och unga och ett team för vuxna.

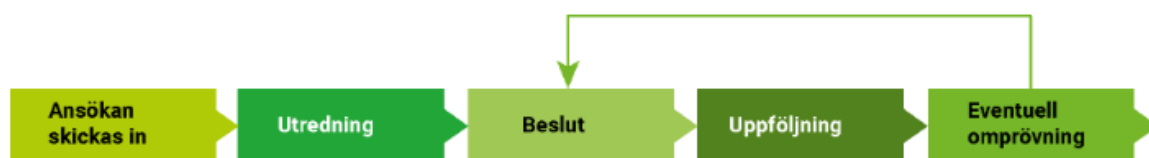
LSS-handläggarens främsta arbetsuppgifter är att utreda rätten till sökt insats och följa upp beviljade insatser. Enhetens uppdrag är att handlägga inkomna ansökningar om förvaltningsrättsliga förmåner så snabbt och effektivt som möjligt utan att åsidosätta rättssäkerheten. Vidare att säkerställa att kontakterna med invånarna blir så smidiga och lätta som möjligt genom att underlätta för invånarna att ta tillvara på sina rättigheter. Detta ska göras i den utsträckning det är nödvändigt utifrån individens behov och frågans art. Till sist verka för att verkställa beslut för individens bästa inom skäligen tid och utifrån individens behov.

När en LSS-handläggare tar emot en ansökan så inleds en utredning. Handläggaren tittar på de underlag som skickats in och träffar oftast den sökande, anhöriga och företrädare genom möte, antingen i ett av myndighetens mötesrum, digitalt via Teams eller genom hembesök. När utredningen är klar gör handläggaren en bedömning och fattar beslut. Beslutet avser om sökande omfattas av någon av personkretsarna enligt 1 § LSS och därefter om sökande har behov av den sökta insatsen för att tillförsäkras

goda levnadsvillkor och om behoven inte tillgodoses på annat sätt enligt 7 § LSS. För att bedömningarna ska vara enhetliga inom enheten har handläggarna gemensamma ärendedragningar där ärenden diskuteras utifrån lag och rättspraxis. För att ytterligare öka rättssäkerheten och utifrån att bedömningarna ska vara enhetliga finns det i varje beslut även en medhandläggare.

Om beslutet är ett avslag, delavslag, tidsbegränsat eller på annat sätt negativt för den sökande så har sökande alltid möjlighet att överklaga sitt beslut till Förvaltningsrätten. Om beslutet är ett bifall på sökt insats skickar handläggaren en beställning till berörd verksamhet som sedan ansvarar för att verkställa beslutet.

LSS-handläggaren har kvar kunden på sin tjänst och målsättningen är att handläggaren ska genomföra uppföljning av insatsen en gång per år eller tidigare om behov av detta föreligger. Det kan hända att handläggaren får information från kunden eller från utförarna om att kundens behov väsentligt har förändrats. Dessa signaler kan leda till att beslutet omprövas, vilket resulterar i att en insats kan ändras i omfattning eller att kunden får fler eller färre insatser. Det är alltid kundens behov som styr rätten till insatserna.

Ansökningsprocess för bistånd

2.1 Innebörden av barnrättsarbete inom myndighetsenheten LSS

Myndighetsenheten LSS arbetar för att stärka barnets rättigheter och för att förverkliga barnkonventionens principer och krav. Detta innebär att barnets rättigheter ska beaktas i samtliga ärenden som berör barn.

LSS-handläggare kommer kontinuerligt i kontakt med barn och barns företrädare. Barn kan omfattas av LSS-lagstiftningen precis som vuxna och söker insatser enligt 9 § LSS. Barn som söker insatser har ibland även minderåriga syskon. Likaså har vuxna personer som söker insatser enligt 9 § LSS ibland minderåriga barn. Det händer ofta att barns företrädare i form av exempelvis vårdnadshavare bedömer att det inte är för barnets bästa att närvara vid ett utredande möte, varför LSS-handläggaren även behöver ha verktyg för att kunna beakta barnets rättigheter utan att barnet medverkar i utredningen.

I Helsingborgs stad finns utbildade barnrättsstrateger som stödjer förvaltningarna i arbetet med att implementera barnkonventionen. Våren 2022 examinerades tre barnrättsstrateger inom myndighetsenheten LSS. En barnrättsstrateg stödjer och utvecklar arbetet för att Helsingborgs stad ska säkra barnets rättigheter enligt barnkonventionen och stadens styrdokument genom att:

- ge stöd och handledning i att praktiskt arbeta för barnets rättigheter
- arrangera och hålla i utbildningar och workshop om barnets rättigheter
- bidra till analyser och beskrivningar av barnets rättigheter samt bevaka barnets rättigheter i olika processer
- bidra till idéutveckling för att stärka barnets rättigheter
- samverka med andra barnrättsstrateger och förvaltningar

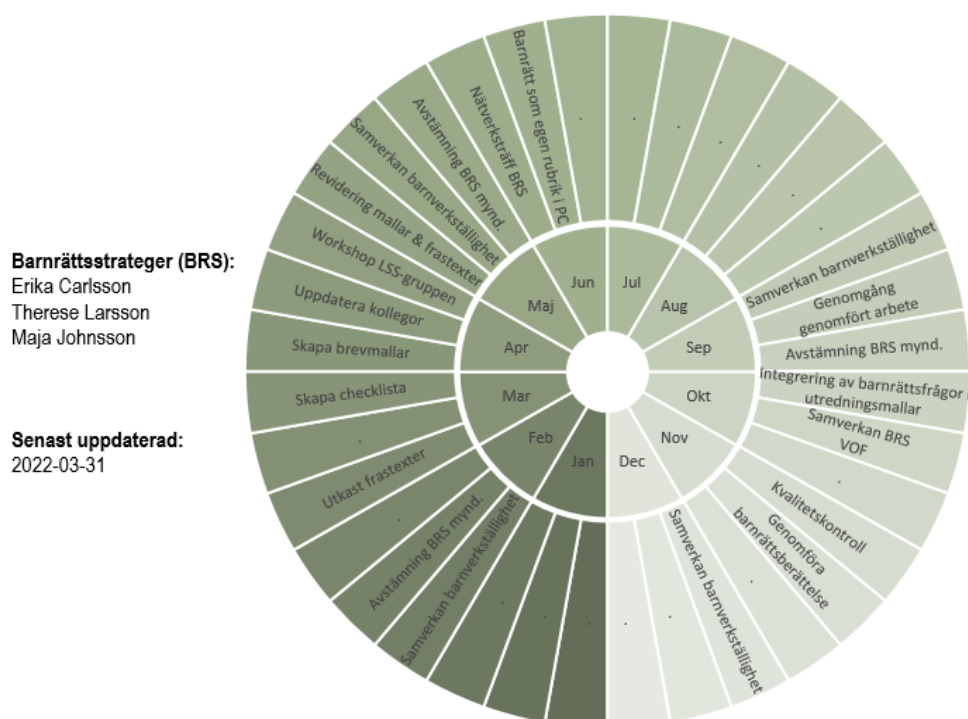
3. Mål och aktiviteter

Myndighetsenheten LSS har under det gångna året arbetat intensivt med att utveckla barnrättsarbetet inom enheten. Fokusområde detta år har varit handlägningsförfarandet. Det övergripande målet har varit att ett barnrättsperspektiv ska finnas med i samtliga utredningar där barn berörs.

Av den statliga utredningen Barnkonventionen och svensk rätt (SOU 2020:63) framgår att det finns brister i hur barnkonventionen och artikel 3 omsätts i praktiken, osäkerhet i hur barnkonventionen ska tolkas samt att barn ofta saknar kunskap om sina rättigheter och kan därmed inte utkräva dessa.

Utifrån satt mål, fokusområde och den statliga utredningen har aktiviteter utförts för att nå målet och förbättra problemområdena som framgår av den statliga utredningen. Nedan syns det årshjul för hur barnrättsstrategerna inom myndighetsenheten LSS planerade året, följt av utförda aktiviteter.

Årshjul år 2022 för barnrättsarbetet vid myndighetsenheten LSS

3.1 Checklista

En checklista har tagits fram för att underlätta enhetens arbete för att tillgodose lagkraven kring barnets rättigheter och barn som far illa (se bilaga 1). Syftet med checklistan är att den ska fungera som ett metodstöd för LSS-handläggarna i utredningsarbetet. Checklistan kan användas i alla utredningar som på något sätt berör ett eller flera barn. Det behöver inte enbart vara det sökande barnet utan kan även innefatta utredningar där det finns syskon samt om den sökande är en vuxen och det finns barn i hushållet.

Checklistan ska säkerställa att barnet och, eller genom, dess företrädare har informerats om barnets rättigheter till delaktighet, återkoppling samt barnets rättighet att få delge sina åsikter. Vidare lyfter checklistan fram punkter avseende om barnet och dess företrädare har informerats om LSS och sökta insatser utifrån barnets rätt till information.

Checklistan innefattar även en punkt avseende skyldigheten gällande orosanmälningar enligt 14 kap. 1 § Socialtjänstlagen. Skyldigheten innebär att en handläggare vid minsta oro för att ett barn far illa ska anmälas till Socialtjänsten. Detta är något som LSS-handläggarna inom enheten regelbundet har dialog kring då det är viktigt att handläggarna har kunskap om hur en orosanmälan utförs.

3.2 Frastexter

Frastexter har skapats för att underlätta i utredningsarbetet samt för att säkerställa att informationen finns med i alla utredningar där barn berörs. Frastexterna syftar till att säkerställa att barnet får kunskap om sina rättigheter för att på så sätt kunna utkräva dessa. Syftet är även att öka kunskapen och medvetenheten om barnets rättigheter.

De frastexter som har skapats används i utredningen som genomförs i verksamhetssystemet. Under rubriken Information till sökande finns en frastext inlagd som innefattar information om barnets rättigheter, att barnet har rätt att få relevant information samt möjlighet att framföra sina åsikter.

I utredningen som genomförs i verksamhetssystemet har även en frastext tagits fram som kan användas under rubriken Juridisk vägledning. Denna handlar om barnkonventionen och dess relation till LSS. Den information som framgår i Juridisk vägledning ger stöd för LSS-handläggarens bedömning.

3.3 Ny rubrik i verksamhetssystemet

Det har skapats en ny rubrik i verksamhetssystemet. Rubriken heter Barnrättsperspektivet och återfinns i utredningens del avseende bedömning. Rubriken syftar till att LSS-handläggarna inte ska missa att bedöma hur barnrättsperspektivet har beaktats under utredningens gång. Rubriken används i de utredningar där den sökande är ett barn. Målsättningen är även att rubriken ska

användas även om den sökande inte är ett barn men det i utredningen framkommer att det finns syskon eller barn i hushållet.

Under rubriken Barnrättsperspektivet ska LSS-handläggaren tydliggöra om och hur barnet har varit delaktigt i utredningen, på vilket sätt barnet har erhållit information samt om barnet har getts möjlighet att framföra sina åsikter. Om barnet inte har kunnat eller valt att inte delta i utredningen ska det även framgå vem som har företrätt barnet samt om det har gjorts utifrån barnets perspektiv och med barnets bästa i fokus.

Som stöd till handläggarna har ett par exempeltexter skapats för att säkerställa att det ovan nämnda beaktats under rubriken i utredningen. Nedan följer två exempel som handläggarna kan använda som stöd:

Under möte DATUM har LSS-handläggare pratat med dig, NN. Du har fått information i form av ... (EXEMPELVIS sökta insatser). Du har fått möjlighet att framföra dina åsikter. Dina åsikter har tagits i beaktan utifrån din ålder och mognad på detta sätt: ... Din rätt till information och att delge dina åsikter i enlighet med artikel 12 i FN:s konvention om barnets rättigheter har därmed beaktats.

Du, NN, var inte med under möte DATUM med anledning av ... Dina företrädare (EXEMPELVIS vårdnadshavare) har framfört dina åsikter på ett relevant och gynnande sätt för dig. Din rätt till information och att delge dina åsikter i enlighet med artikel 12 i FN:s konvention om barnets rättigheter har därmed beaktats.

3.4 Workshop med enheten

De utbildade barnrättsstrategerna höll den 5-6 april 2022 en workshop med enhetschef och LSS-handläggare inom myndighetsenheten LSS. Workshopen innehöll information om de metodstöd som arbetats fram samt övergripande information om barnkonventionen samt dess relation till LSS. Workshopen syftade till att öka kunskapen om hur vi inom enheten tolkar och arbetar utifrån barnkonventionen.

Under workshopen lyftes även skillnaden fram gällande barnperspektiv, barnets perspektiv och barnrättsperspektiv. LSS-handläggarna fick information om de olika perspektiven och hur det kan användas i utredningsarbetet. Syftet var att öka kunskapen och skapa en ökad medvetenhet om hur handläggaren pratar med och om barn.

Särskilt fokus lades på artikel 3 om barnets bästa, utifrån att enheten behöver arbeta fram hur artikeln ska omsättas i det dagliga arbete där barn berörs. Enheten diskuterade även utmaningen i att omsätta barnets bästa i praktiken vid bedömningar om en sökt insats enligt LSS då kriterierna för rätt till insats enligt LSS handlar om den enskildes behov av insatsen, om dessa behov är tillgodosedda på annat sätt samt om den enskilde tillförsäkras goda levnadsvillkor.

I samband med workshopen gavs även information om prövningar av barnets bästa och en genomgång hölls om hur en barnkonsekvensanalys kan gå till. Detta utifrån att det framöver kan komma att bli aktuellt att inom varje enskilt ärende avseende barn genomföra en barnkonsekvensanalys.

Årshjulet och dess planering för verksamhetsår 2022 delgavs samt en genomgång och diskussion om upprättad checklista, frastexter och text avseende juridisk vägledning. Enhetschef och LSS-handläggare gavs möjlighet till diskussion samt att framföra sina tankar och förslag gällande metodstöden.

3.5 Integrering i utredningsmallar

Myndighetsenheten LSS har även under hösten 2022 skapat utredningsmallar som kan användas som stöd vid utredningsmöten avseende sökta insatser enligt LSS. I samtliga av dessa utredningsmallar finns även information om barnets perspektiv, vilket ska syfta till att underlätta för handläggaren att ställa frågor kring barnets perspektiv även i de fall barnet inte medverkar i utredning. Det framgår även att det inte enbart handlar om det sökande barnet utan även om det finns syskon eller den sökande är vuxen och det finns barn i hushållet. För att synliggöra barn som anhöriga finns numera även en standardiserad fråga i utredningsmallarna gällande sökandes familj och de eventuella barnens ålder.

4. Samverkan

Inom myndighetsenheten LSS arbetar ett par handläggare aktivt med samverkan som ett återkommande moment inom enheten. Samverkan sker med andra myndigheter, förvaltningar och organisationer, både internt och externt. Under verksamhetsår 2022 har flertalet samverkansträffar genomförts och dessa syftar till informationsutbyte samt till att öka kunskapen för och om respektive samverkanspart. Barnrättsstrategerna har även samverkat med särskilt fokus på barnrätt.

4.1 Samverkansträffar

LSS-handläggare från Team barn och unga har under verksamhetsåret 2022 haft samverkansträff med Vård- och omsorgsförvaltningens enhetschefer inom utförarområdet Barn och Unga. Detta utförarområde har som uppdrag att verkställa beslut avseende insatserna korttidsvistelse utanför det egna hemmet, korttidstillsyn för skolungdom över 12 år samt barnboende enligt LSS. Syftet med samverkan är att skapa en förståelse för varandras arbete, öka kunskapen samt att tillsammans utbyta tankar och resonera kring målgruppen och deras behov.

Under våren och hösten 2022 har LSS-handläggare från Team barn och unga även haft samverkansträffar med kuratorerna från Barn- och ungdomshabiliteringen i Helsingborg. Dessa samverkansträffar är uppskattade och innehåller ofta samtal om barn och deras behov samt hur respektive enhet kan förbättra sitt arbete för att på så sätt säkerställa att barnets rättigheter efterföljs.

Det har även under verksamhetsår 2022 inom Vård- och omsorgsförvaltningen diskuterats kring samt framförts önskemål om att förvaltningen ska skapa en gemensam arbetsgrupp gällande barnrätt. Detta för att barnrättsstrategerna inom förvaltningen tillsammans ska kunna arbeta vidare med barnrätt. Förhoppningen är att denna arbetsgrupp ska komma igång under början av verksamhetsår 2023 och att den på så sätt ska öka förvaltningens kunskap och arbetssätt utifrån barnrätt.

4.2 Intern samverkan inom enheten

Inom myndighetsenheten LSS finns sedan tidigare varje vecka forum för gemensamma möten där olika frågor diskuteras, bland annat utifrån barnets rättigheter. Under dessa möten lyfts även förbättringsförslag och utvecklingsområden inom enheten utifrån de behov barnrättsstrategerna och handläggarna uppmärksammar. Det är bland annat under ett sådant möte som förslaget om utredningsmallar har växt fram. I samband med dessa gemensamma möten finns det även möjlighet för barnrättsstrategerna att informera om nyheter samt nätverksträffar och liknande inom området barnrätt. Syftet med dessa gemensamma möten är även att öka enhetens kunskap samt att uppmärksamma utvecklings- och förbättringsområden och på så sätt även arbeta vidare med bland annat barnrätt.

Sedan tidigare har alla utredningar även en medhandläggare. Det innebär att en till LSS-handläggare läser utredningen och bedömningen vilket ökar enhetens kunskap

och samsyn. Syftet med medhandläggare är även att bedömningar och beslut inte ska skilja sig åt utifrån vem som är ansvarig handläggare. Medhandläggarrollen säkerställer den enskildes rättigheter samt minskar risken för att barnrättsperspektivet missas.

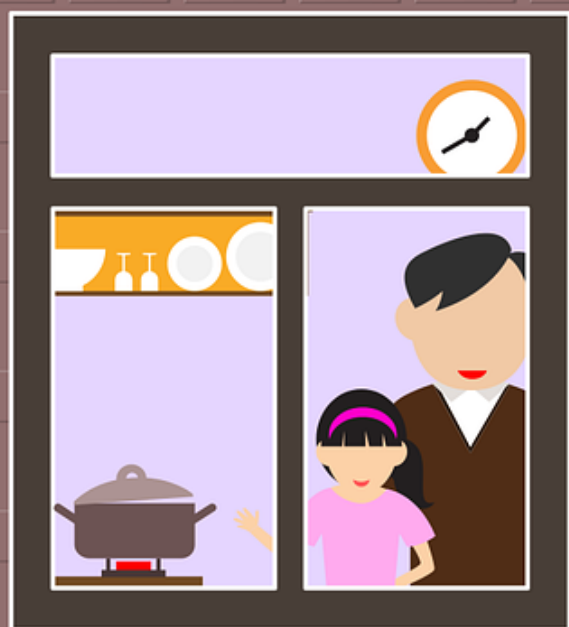
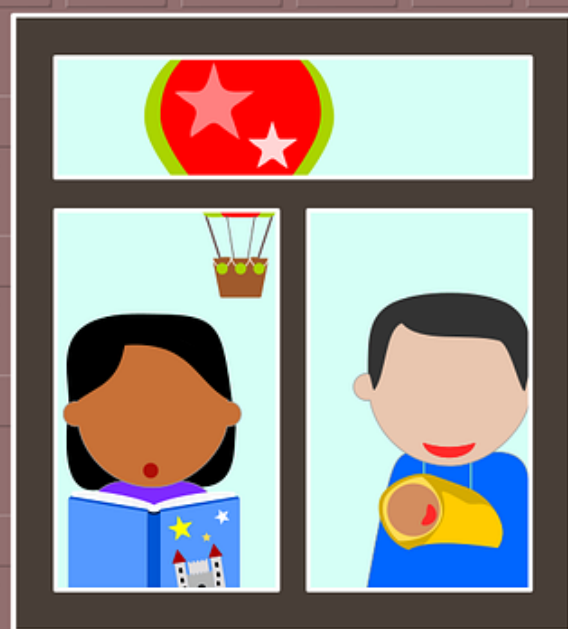
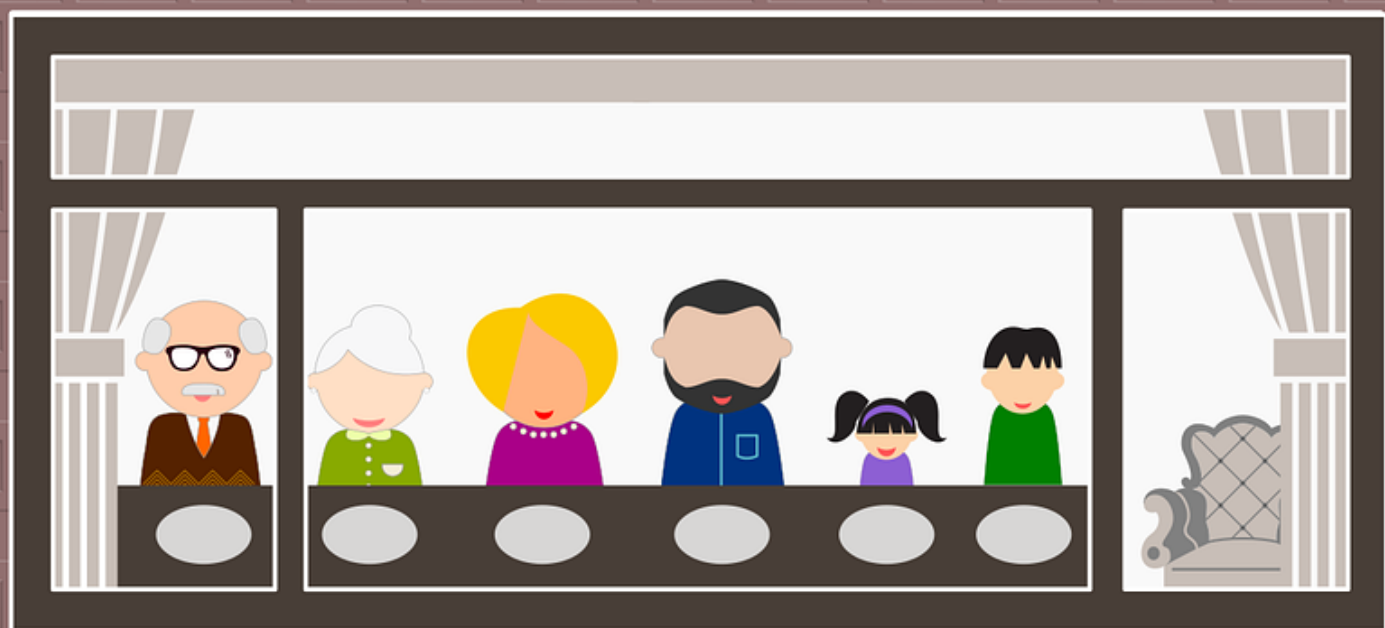
Både de gemensamma mötena och medhandläggare är något som kommer fortsätta inom enheten. Det leder även till ökad kunskap och förståelse hos nya handläggare samt att frågor inom bland annat barnrätt hålls vid liv.

4.3 Nätverksträffar

Barnrättsstrategerna inom myndighetsenheten LSS har under verksamhetsår 2022 deltagit under nätverksträffar för Skånes barnrättsstrateger. Dessa träffar syftar till att uppdatera om nuläget gällande barnrätt samt att utbyta kunskap och erfarenheter med andra barnrättsstrateger. Barnrättsstrategerna har uppmärksammat att inga LSS-handläggare från andra kommuner har deltagit vid dessa nätverksträffar, vilket hade varit önskvärt för att kunna utbyta erfarenheter med andra LSS-handläggare. Önskemålet har framförts vidare till barnrättsjurist Marie Lundin Karphammar vid Sveriges kommuner och regioner som brukar hålla i nätverksträffar och kunskapstillfällen inom barnrätt. Marie har framfört att det finns fler LSS-handläggare som är utbildade barnrättsstrateger och att planen i nuläget är att det under hösten 2023 ska skapas en nätverksträff med inriktning mot LSS.

Under hösten 2022 deltog en barnrättsstrateg från myndighetsenheten LSS på en nätverksträff för Helsingborg stads barnrättsstrateger. Under verksamhetsår 2023 kommer dessa nätverksträffar fortsätta. Nätverksträffarna fokuserar på samt syftar till att:

- lära om strategiskt och praktiskt arbete för barnets rättigheter
- samverka och samarbeta med gemensamma insatser som vi inte klarar av var och en för sig
- stödja och vara bollplank till varandra i rollen som barnrättsstrateg
- förankra och hålla barnrättsstrategutbildningen vid liv
- kunna ge en samlad bild av barnrättsarbetet i Helsingborgs stad
- att skapa kvalitet, likvärdighet och jämlikhet i barnrättsarbetet
- utmana och hjälpa att vidga perspektiven i arbetet för barnets rättigheter
- snabbare och enklare vägar till stadens ledning och mellan förvaltningarna
- främja idéutveckling och innovativa tester
- minska sårbarheten i barnrättsarbetet och minska personbundenheten

5. Kompetensförsörjning och juridisk vägledning

Myndighetsenheten LSS värnar om att LSS-handläggarna ska besitta en hög kompetens avseende de områden handläggarna verkar inom. Barnrättsområdet är en betydelsefull del i handläggarnas kompetens. Barnrättsstrategerna inom enheten har på flera sätt inhämtat relevant kunskap inom området och delat kunskapen med kollegorna. LSS-handläggarna i team barn och unga har också erhållit värdefull information om barnrätt vid sidan av detta.

5.1 Konferenser och utbildningar

Barnrättsstrategerna har den 12-13 oktober 2022 deltagit i konferensen Barn- och funktionsrätt av Länsstyrelsen Skåne, Länsstyrelsen Stockholm och Länsstyrelsen Västra Götaland. Av denna konferens fick barnrättsstrategerna med sig kunskap om vad barn- och funktionsrätt innebär, levnadsvillkor hos barn och unga med funktionsnedsättning, aktiv involvering i rättighetsarbete, delaktighet för barn med funktionsnedsättningar (inklusive delaktighetstrappan som består av stegen information, konsultation, dialog, inflytande och medbeslutande) samt att gå från teori till praktik. Under konferensen redovisades forskningsresultat om att barn till föräldrar med intellektuell funktionsnedsättning har osynliga levnadsvillkor. Det redovisades även att de som talar systemets språk har lättare för att få sina rättigheter tillgodosedda. Dessa resultat tog barnrättsstrategerna med sig för det vidare arbetet med barnrätt i handlägningsprocessen.

Team barn och unga har den 24 november 2022 deltagit i en digital utbildning om SIP (Samordnad individuell plan) gällande barn. Genom utbildningen fick LSS-handläggarna utökad kunskap om vad SIP innebär, delaktighet med fokus på barnet och anpassningar för att möjliggöra för barnet att delta i så stor utsträckning som möjligt.

Samtliga av enhetens LSS-handläggare i tjänst deltog den 18 oktober 2022 i utbildningen Barn och personlig assistans (inkl. barnrätt) av SocLex AB. Genom denna utbildning har handläggarna erhållit ökad kunskap om rättsliga förutsättningar, vårdnadshavares innebörd, barns rätt att komma till tals samt beaktande av barnets bästa i den sammantagna bedömningen om personlig assistans.

5.2 Extern handledning

Myndighetsenheten LSS har sedan tidigare extern juridisk handledning vid två tillfällen per termin med jurist och socialrättsexpert med särskild inriktning i LSS. Under handledningstillfällena lyfts oidentifierade ärenden upp och diskuteras, där handledaren vägleder handläggarna i bedömning och genom processen. Handledaren ger vid handledningstillfällena även en uppdatering inom rättsläget, såsom information om nya relevanta domar.

Barnrättsstrategerna har vid flera handledningstillfällen lyft barnrätt i allmänhet

tillsammans med specifika frågor om tillämpningen av barnrätt i handlägningsprocessen. Särskilt fokus har varit på artikel 3 i barnkonventionen som berör barnets bästa. Barnrättsstrategerna har som tidigare nämnt stött på juridiska motpoler i frågan om barnets bästa i förhållande till lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, varför denna fråga lyfts upp för diskussion och bidragit till stöd i hur LSS-handläggarna bör omsätta artikeln i praktiken.

Utöver den juridiska handledningen för LSS-handläggning har barnrättsstrategerna inom enheten även deltagit i extern handledning för barnrättsstrateger i Sverige den 9 december 2022. Detta handledningstillfälle gav framförallt ökad kunskap om hur olika kommuner arbetar med barnrätt, vilket ledde till samverkan, inspiration och tips till enheten.

6. Utvärdering och nulägesanalys

Myndighetsenheten LSS har valt att utföra två mindre utvärderingar av det gångna årets barnrättsarbete. Syftet med utvärderingen är att visa om målet som sattes under våren 2022 har nåtts. Målet det gångna året har varit att ett barnrättsperspektiv ska finnas med i samtliga utredningar där barn berörs. Utvärderingen inriktar sig på två områden för att kunna uttala sig om måluppfyllelsen: (1) barnrättsarbetets effekt på antal ärenden där barnrättsperspektivet beaktats och (2) effekter av metodstöden i förhållande till upplevd trygghet i beaktande av barnrätt ur handläggarnas perspektiv.

Utvärderingen består dels av en summativ del för att säkerställa att metoderna givit effekt och bör kvarstå utan vidare arbete, och dels en formativ del för att ge en riktning i det fortsatta arbetet i verksamheten genom att resultaten påverkar strategin inför nästa år.

6.1 Kvalitetskontroll

Som metod för att ta fram barnrättsarbetets effekt på antal ärenden där barnrättsperspektivet beaktats har en kvalitetskontroll ägt rum i september 2022. Kvalitetskontrollen utfördes genom top-down intern utvärdering inom organisationen av verksamhetsutvecklare vid myndigheten. Kontrollen utfördes utifrån mål-resultatinriktad utvärdering som koncentrerades på slutresultatet.

Del 1 – Jämförelse mellan urval och rubrik

Utvärderaren gjorde ett urval i verksamhetssystemet i form av fattade beslut i ärenden avseende barn 0-17 år gamla under tidsperioden 1 april-31 augusti 2022. Startdatum för perioden sattes utefter att barnrättsarbetet skulle ha hunnit komma igång samt infalla efter att barnrättsstrategerna hållit i föreläsning och workshop med kollegorna.

Resultatet visade att antal unika personer 0-17 år där beslut fattats under perioden 1 april-31 augusti 2022 uppgick i 57. Antal använda rubriker "Barnrättsperspektivet" i

verksamhetssystemet motsvarande period var 59.

Del 2 – Stickprov

20 stickprov gjordes utifrån de 57 beslut (unika personer) som var tagna under period 1 april-31 augusti 2022.

Samtliga 20 kontrollerade utredningar visade på att det fanns en anteckning under rubriken "Barnrättsperspektivet". Därmed var en bedömning gjord i alla utredningar.

I två ärenden hade handläggaren dokumenterat under rubriken men anteckningen var ej signerad (låst) och därmed ej kommit med i den utskrivna utredningen som skickats till kund vid beslut.

Analys

Utvärderaren analyserade att differensen med 2 som visas i Del 1 exempelvis kan bero på dubbeldokumentation eller en felmarkering av signerad anteckning. Det var dock ingenting som syntes i stickprovskontrollen.

Att två kunder ej tagit del av bedömningen av barnrättsperspektivet i utredningen på grund av osignerad anteckning bedöms oförmånligt i förhållande till kundens rätt att ta del av samtligt innehåll i utredningen, dock ej väsentligt i förhållande till rådande mål då det som har betydelse för mål-resultat-bedömningen är om en bedömning kring barnrättsperspektivet har gjorts.

Kvalitetskontrollen har fokuserat på de utredningar där barn har varit de sökande. Det har ej varit förefallande genomförbart i nuläget att utföra en liknande kontroll över om barnrättsperspektivet har beaktats i samtliga utredningar där barn har berörts, antingen som sökande eller anhöriga. För detta skulle det krävas en mer djupgående granskande kvalitetskontroll av samtliga utredningar som ägt rum under en period. Barnrättsstrategerna ser det som önskvärt att framöver även kunna genomföra en sådan större utvärdering med förhoppningen om att det ska utmynna i en förbättring av hela barnrättsarbetet inom enheten, inkluderat där barn indirekt berörs.

Sammanfattningsvis bedömer barnrättsstrategerna att resultatet från båda delar av kvalitetskontrollen visar att ett barnrättsperspektiv har beaktats i 100 % av utredningarna där barn är sökande.

6.2 Frågeformulär till kollegor

Som metod för att ta fram barnrättsarbetets effekt på LSS-handläggarnas trygghet att beakta ett barnrättsperspektiv i samtliga utredningar där barn berörs har ett frågeformulär (se bilaga 2) skickats ut per e-post till samtliga LSS-handläggare i tjänst vid enheten med frågor berörande metodstöden och barnrätt. Frågeformuläret bestod av sex frågor. Utvärderingen har genomförts av barnrättsstrategerna inom enheten

som också arbetar som LSS-handläggare. Utvärderingen har därmed genomförts internt och horisontellt (inom samma organisationsnivå).

Antal LSS-handläggare i tjänst var under utvärderingsperioden åtta stycken. Av dessa åtta är två handläggare barnrättsstrateger (som också genomförde själva utvärderingen). Av samtliga åtta har tre LSS-handläggare varit i tjänst sedan den första workshopen som hölls 5-6 april 2022. Återstående fem LSS-handläggare har påbörjat sin tjänst inom enheten från juni 2022 och framåt.

Svarsfrekvensen var 62,5 % (fem av åtta).

Analys

Den första frågan behandlade LSS-handläggarens trygghet i att ställa frågor för att inhämta barnets perspektiv när barnet ej är närvarande vid mötet samt vad LSS-handläggaren hade behövt för att bli tryggare i inhämtningen av barnets perspektiv. Av svaren framgår en blandad upplevelse av trygghet. Utifrån svaren har det synliggjorts att det finns en viss otrygghet i vilka typer av frågor som ska ställas. LSS-handläggarna efterfrågar ökad kunskap kring detta, vilket de anser skulle kunna uppnås genom att observera när en mer erfaren handläggare inhämtar information vid ansökningar avseende barn, alternativt genom en muntlig genomgång om hur frågor kan ställas för att inhämta barnets perspektiv. Vidare går det av svaren att utläsa att LSS-handläggarna önskar en förnyad genomgång av skillnaden på barnets perspektiv, barnperspektiv och barnrättsperspektivet.

Den andra frågan behandlade om LSS-handläggaren informerar barnets företrädare (och eventuellt barnet) om barnets rättigheter under utredningsförfarandet samt varför om inte detta görs. Av svaren framgår att LSS-handläggarna informerar om barnets rättigheter, antingen skriftligen eller både skriftligen och muntligen. Däremot framgår av svaren att den muntliga informationen som generellt sett alltid ges vid möten upplevs vara lång och att det kan vara svårt för mottagaren att ta till sig all information. Av svaren framgår vidare att LSS-handläggare av erfarenhet har upplevt att det kan vara svårt för barnet att förstå informationen som lämnas.

Den tredje frågan behandlade om LSS-handläggaren har använt sig av checklistan vid utredningar som berör barn och hur det har fungerat. Resultaten har visat på att checklistan inte har använts, detta med anledning av att nya LSS-handläggare inte har haft kännedom om den eller inte ännu handlagt en utredning som berör barn samt att några handläggare har bedömt att det inte funnits ett behov av att använda den då det som checklistan innefattar redan är integrerat i dessa handläggares arbetssätt. Genomgående i svaren framgår att handläggarna ser det som positivt att en checklista finns och kommer vara till hjälp vid handläggning av ansökningar som berör barn. Ett förslag som lyfts fram är att integrera checklistans punkter i verksamhetssystemet för att på så sätt ha all information på en plats för att inte missa viktiga dokument.

Den fjärde frågan behandlade om LSS-handläggarna upplever sig trygga i sin kunskap om när och hur de ska göra en orosanmälan till socialtjänsten vid misstanke om att ett barn far illa eller vad som saknas för att handläggaren ska känna sig trygg i processen.

Svaren på frågan var enhetliga på så sätt att LSS-handläggarna upplever sig trygga samt att de vid osäkerhet pratar med kollegor och/eller chef.

Den femte frågan behandlade om LSS-handläggarna upplever att det finns oklarheter i hur de ska göra bedömningen av om barnets rättigheter har beaktats i utredningen samt om enhetens frastexter och informationsdel om barnrätt är tillräcklig för att de ska känna sig trygga i hur de ska skriva bedömningen. Svaren var varierande och visade dels att de texter som finns är till hjälp och dels att det fortfarande kan upplevas svårt att veta hur bedömningen ska göras samt om och hur beaktandet av barnets bästa ska genomföras. Det framgår även av svaren att en del handläggare ännu inte handlagt så många utredningar som berör barn och att det därmed är svårt att besvara frågan.

Den sjätte frågan behandlade om LSS-handläggarna har funderat på någonting annat rörande barnrätt eller har förslag på förbättringsområden gällande barnrättsarbetet inom enheten. Det som framgick av svaren var att det är viktigt med kontinuerliga genomgångar av barnrätt för att dels bibehålla kunskapen och dels delge kunskapen till nya handläggare. Av svaren framgår även förslaget att ha en stående punkt om barnrätt på APT (arbetsplatsträff).

7. Blickar framåt

7.1 Identifierade behov

Resultatet av utvärderingen samt den information som presenterats i denna barnrättsberättelse belyser hur mångfacetterat barnrättsarbetet är och att det krävs mycket för att säkerställa att vi lever upp till vårt barnrättsåtagande. Under tiden barnrättsstrategerna sammanfattat det gångna årets barnrättsarbete har flera behov identifierats. Dessa redovisas här och ligger till grund för planeringen av det fortsatta barnrättsarbetet;

- kontinuerliga genomgångar av barnrätt inom enheten för att bibehålla och öka kunskap
- utveckla metodstöden som skapats samt integrera dessa i verksamhetssystemet för att ha all information på en och samma plats
- tydliggöranden och information om det rättsliga läget för att avgöra hur artiklarna ska omsättas i praktiken i förhållande till LSS-lagstiftningen
- finna sätt för barn att erhålla kunskap om sina rättigheter och på så sätt kunna utkräva dessa
- arbetsgrupp gällande barnrätt inom förvaltningen för att öka förvaltningens kunskap, samsyn och arbetssätt utifrån barnrätt
- kontakt med barnrättsstrateger som även är LSS-handläggare i andra kommuner
- synliggöra barn till föräldrar med intellektuell funktionsnedsättning utifrån forskningsresultatet att dessa barns levnadsvillkor är osynliga
- utveckla handläggningen och kontakten med sökande och/eller företrädare med fokus på att minska risken för ojämlikhet utifrån att de som talar systemets språk har lättare för att få sina rättigheter tillgodosedda
- förbättring av barnrättsarbetet med fokus på barn som anhöriga

Fokusområde år 2022 har varit implementering av ett barnrättsperspektiv i handläggningsförfarandet. Barnrättsstrategerna avser skapa nya strategiskt gynnsamma fokusområden med aktiviteter för att möta de utmaningar vi står inför för att tillgodose våra unga invånares rättigheter och behov.

7.2 Utmaningar och förhoppningar

Barnrättsstrategerna har stött på ett antal utmaningar under det gångna årets

barnrättsarbete. Dessa anses viktiga att beröra då de påverkar enhetens möjligheter i det fortsatta barnrättsarbetet. Att lyfta fram utmaningarna tror barnrättsstrategerna kan bidra till tydliggörande för vad som kan och behöver utföras och beslutas om vid olika nivåer.

En återkommande utmaning inom enheten är tids- och resursaspekten. En överhängande upplevelse inom enheten är svårigheten att prioritera i och balansera grunduppdraget med andra arbetsuppgifter såsom arbetet med barnrätt. Det upplevs även vara en utmaning att få tid till att ta del av nya kunskapsöversikter, forskningsresultat och ny rättspraxis inom området, vilket försvårar möjligheten till att bibehålla och öka kunskapen om barnrätt inom enheten och vara uppdaterade utifrån de i nuläget juridiska motpolerna inom området. En förhoppning som finns utifrån denna utmaning är att det ska bli enklare och tydligare att finna viktig och relevant information inom området, såväl inom förvaltningen som inom staden och staten. Bland annat kände inte barnrättsstrategerna i början till att staden håller nere antalet styrdokument och att barnrättsarbetet istället utgår från livskvalitetsprogrammet. En styrka inom enheten relaterat till detta område är enhetens höga nivå av att föra dialog med högt i tak samt lyfta både information och frågeställningar prestigelöst.

En annan utmaning är upplevelsen av att förväntningarna på enhetens barnrättsarbete är oklara samt att direktiven för barnrättsarbetet inom förvaltningen är något diffusa. Förhoppningen är att det kommer tydliggöras vad förvaltningen i stort och enheterna separat förväntas genomföra samt vem som ansvarar för att bland annat följa upp och utvärdera barnrättsarbetet. Förhoppningen är att arbetsgruppen gällande barnrätt inom förvaltningen ska påbörjas och hållas i under kommande år.

Sist men inte minst råder den stora utmaningen att barn samt personer med funktionsnedsättning inte är homogena grupper. Att implementera ett effektivt tillvägagångssätt för exempelvis barnets rätt till återkoppling efter fattat beslut är i praktiken utifrån den mångskiftande målgrupp enheten möter mycket komplex. Förhoppningen är att barnrättsnätverken i allmänhet och ett barnrättsnätverk med inriktning LSS i synnerhet ska inträffa under kommande år för att kunna föra vidare dialog kring detta.

De utmaningar som identifierats förekommer på såväl nationell, kommunal, förvaltningsövergripande som enhetsspecifik nivå. Sett till de behov som identifierats krävs enhetliga och praktiskt genomförbara arbetssätt och att förvaltningens olika enheters barnrättsarbete sker enhetligt och är lättförståeligt för de som berörs av arbetet. Avslutningsvis är den största förhoppningen för det fortsatta barnrättsarbetet att barnets röst ska bli hörd och att barnets rättigheter ska bli tillgodosedda.

8. Kontaktuppgifter

Erika Carlsson · *LSS-handläggare & barnrättsstrateg*
erika.carlsson@helsingborg.se
042-10 38 44

Therese Larsson · *LSS-handläggare & barnrättsstrateg*
therese.a.larsson@helsingborg.se
042-10 78 02

Maja Johnsson · *LSS-handläggare & barnrättsstrateg (Föräldraledig)*
maja.johnsson@helsingborg.se
042-10 22 72

Postadress
VÅRD- OCH OMSORGSFÖRVALTNINGEN
Myndighetsenheten LSS
251 89 Helsingborg

Besöksadress
Carl Westmans allé 5, Helsingborg

Helsingborgs kontaktcenter
042-10 50 00

Referenser

Barnkonventionen och svensk rätt (SOU 2020:63) Arbetsmarknadsdepartementet. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2020/11/sou-202063/>

Jämställdhetsmyndigheten (2021) *Intersektionalitet*. Hämtat från <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/fakta-om-jamstalldhet/intersektionalitet/>

Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (SFS 1993:387). Socialdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1993387-om-stod-och-service-till-vissa_sfs-1993-387

Regeringens proposition om godkännande av FN-konventionen om barnets rättigheter (prop. 1989/90:107). Socialdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/om-godkannande-av-fn-konventionen-om-barnets_GD03107

Regeringens proposition om nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken (prop. 2016/17:188) Socialdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/nationellt-mal-och-inriktning-for_H403188

Bilaga 1

Checklista barnrätt

Denna checklista kan användas i alla utredningar som på något sätt berör ett eller flera barn. Det behöver inte vara det sökande barnet utan kan även vara anhöriga.

- ☐ Barnet eller företrädare har informerats om barnets rättigheter till delaktighet, återkoppling, delge sina åsikter. Dokumenteras under "Information till sökande" och "Barnrättsperspektivet".
- ☐ Barnet och/eller företrädare har informerats om LSS och sökta insatser. (Barnets rätt till information). Dokumenteras under "Information till sökande" och "Barnrättsperspektivet".
- ☐ Barnet har givits möjlighet att lämna sin åsikt om ansökan och insatsen/insatserna: antingen direkt från barnet eller företrädares upplevelse av barnets inställning. (Barnets perspektiv). Resonemang kring förmågan till barnets delaktighet i processen. Ålder, mognad, kommunikationsförmåga. Vem har företrätt barnet och har detta gjorts på ett bra sätt? (Barnets rätt till delaktighet). Dokumenteras under "Barnrättsperspektivet".
- ☐ Orosanmälan enligt 14 kap 1 § Socialtjänstlagen vid minsta oro för att barn far illa. Dokumenteras i journal men också under "Barnrättsperspektivet" om detta inte bedöms vara olämpligt.
- ☐ Notera om hänvisning till andra insatser tagits upp. Dokumenteras under "Information till sökande".
- ☐ Återkoppling till barnet och/eller företrädare kring beslutet som fattats.
- ☐ Uppföljning av pågående insatser.

Bilaga 2

Frågeformulär till samtliga LSS-handläggare

BARNRÄTTSSARBETET ÅR 2022 VÅRD- OCH OMSORGSFÖRVALTNINGEN, MYNDIGHETSENHETEN LSS

Frågor:

Upplever du dig trygg i hur du ska ställa frågor för att inhämta barnets perspektiv när barnet ej är närvarande vid mötet (t.ex. skillnaden på barnets perspektiv och barnperspektiv)?

Om nej – Vad hade du behövt för att bli tryggare i inhämtningen av barnets perspektiv?

Svar:

Informerar du barnets företrädare (och eventuellt barnet) om barnets rättigheter under utredningsförfarandet (information kan lämnas muntligt och skriftligt i utredningens informationsdel)?

Om nej - Varför inte?

Svar:

Har du använt dig av checklistan vid utredningar som berör barn?

Om ja – Hur har det fungerat och bör någonting ändras eller tillföras checklistan?

Om nej – Varför inte?

Svar:

Upplever du dig trygg i din kunskap om när och hur du ska göra en orosanmälan till socialtjänsten vid misstanke om att ett barn far illa?

Om nej – Vad saknas för att du ska känna dig trygg i processen?

Svar:

Upplever du att det finns oklarheter i hur du ska göra bedömningen av om barnets rättigheter har beaktats i utredningen? Är myndighetens frastexter och informationsdel om barnrätt tillräcklig för att du ska känna dig trygg i hur du ska skriva bedömningen?

Om nej – Vad gör bedömningen svår och har du förslag på hur vi kan underlätta bedömningen?

Svar:

Finns det någonting annat du funderar på eller vill förbättra gällande barnrättsarbetet på myndigheten?

Svar: